

Džemaludin Latić

SREBRENIŠKI INFERNO

**Pismo iz Bosne za
Danteja Alighierija**

Džemaludin Latić
SREBRENIŠKI INFERNO

Pismo iz Bosne za
Danteja Alighierija

Prevod Branko Gradišnik

Ljubljana, 2015

Džemaludin Latić
SREBRENIŠKI INFERNO
Pismo iz Bosne za Danteja Alighierija

© za Slovenijo in prevod:
Branko Gradišnik in UMco d. d., 2015

Izdajatelj in založnik
UMco d. d.
Za založbo: Samo Rugelj

Prevod: Branko Gradišnik
Oblikovanje in postavitve:
Žiga Valetič, Aleš Cimprič
Tisk: NTD d. o. o.
Naklada: Prvi natis, 300 izvodov
Ljubljana, 2015

Vse pravice pridržane. Brez poprejšnjega pisnega dovoljenja s strani založnika se ne sme noben del te publikacije reproducirati oziroma distribuirati v nobeni obliki in na noben način.

UMco d. d.,
Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 520 18 39,
e-pošta: knjigarna@umco.si,
www.bukla.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
821.163.4(497.6)-1
LATIĆ, Džemaludin, 1957-
Srebreniški inferno : pismo iz Bosne za Danteja
Alighierija / Džemaludin Latić ; prevod Branko
Gradišnik. - 1. natis. - Ljubljana : Umco, 2015
ISBN 978-961-6954-29-7
279217152

AKO BOG DA

Zelo na kratko – druge podatke o avtorju in njegovem delu najdete na koncu knjige – Džemaludina Latića poznam od 1992. leta. Takrat smo se menili, da bi prevedel Časni Kuran. Kot urednik Ljiljana, mislim, je imel na skrbi tudi bošnjaške begunce v Ljubljani. Predvideval je že takrat, da utegne priti dan, ko bodo njihovi otroci ali otroci njihovih otrok, če se ne bodo mogli vrniti v domovino, pozabili materni jezik, pa bo treba za njihov stik z muslimansko vero poskrbeti drugače, prek slovenskega prevoda. Ako Bog da, kot radi pravijo Bošnjaki.

Bog ni dal, pobuda je tedaj zamrla. V bošnjaškem svetu gre menda vse bolj zlagoma, tu ni tistega, kar pravijo Slovenci, da moraš sam obračati, če hočeš, da naj Bog obrne. Ni

bilo sredstev za tako velik projekt, pa tudi ne razumevanja pri slovenskih kulturnih oblasteh. Zadnjič sva se tako videla menda leta 1995. Počasi sem pokopal misel na projekt, ki je bil, tako sem čutil, zame itak previsok – oziroma sem bil jaz previsok, saj v njem nisem čutil poslanstva, ampak priložnost za delo, zaslužek in prestižen prevajalski rezultat. Še dobro, da je vse skupaj padlo v vodo.

Leta 2004 mi je Džemal prek skupnega prijatelja Francija Zajca poslal pozdrave in svojo pesnitev. Odprem jo, malo berem, vsebina in oblika me zagrabitava s strašno silo, a vidim tudi, da je pesnitev absolutno neprevedljiva, namreč za moje skromne, v pesnjenju povsem neizkušene moči, in jo torej odložim in zaprem. 2041 verzov

v dantejevskih tercinah, ki se spletajo druga v drugo kot kitica v kitico, vse te pletenice pa so dolge od nekaj deset pa tja do čez petsto verzov – in če prevajalec zaide v slepo ulico sredi dolgega speva, ga mora potem razpletati kdove kako daleč proti začetku, da najde pravo pot iz labirinta rim! Pa ta jezik, stara bošnjaška ikavica, polna nedoumljivosti!

Prebral nisem takrat do konca. Že v Četrtem spevu me je polil jok. Tako se nisem bil jokal še vse od tistega dne, ko so padle mine na sarajevsko tržnico Markale in sem prvič v življenju – TV še ni imela tako debele kože kot dandanes – videl posledice.

A prebral sem dovolj, da sem vedel, da gre za pravi ep, po vsej verjetnosti prvi bošnjaški ep, saj je vsebina, kakor je bila zastavljena, docela ustrezala opredelitvi te najzahtevnejše pesniške oblike, kakršno najdemo v slov. Wikipediji:

»... epi predstavljajo zmes zgodovine in mitologije, tako da se skozi prikazuje celotni svet ... Različni tipi (junaški, verski, zgodovinski) zajemajo snov iz mitologije, verstva, zgodovine. Junaki so postavljeni v pomembno mitično ali

zgodovinsko dogajanje, njihova zasebnost je podrejena usodi skupnosti.«

Srebreniški inferno je klasičen ep, eden redkih, ki ima namesto glavnega junaka junakinjo – neznano Bošnjakinjo, katere zasebnost se je podredila usodi njene bošnjaške skupnosti. Neposredno pa se navezuje na Dantejevo *Božansko komedijo*, in sicer na *Inferno*, le da popisuje pekel na zemlji.

Bošnjaškemu izročilu ep seveda ni tuja izrazna oblika, prav nasprotno. *Ženitba Smailagića Mehe*, ep, ki elegično opeva sijaj časov Sulejmana Veličastnega in ki ga je takoj po drugi svetovni vojni v več kot 12.000 verzih skozi nekaj prečutih dni in noči zbiralcema Parryju in Lordu pel sicer nepismeni guslar Avdo Međedović (1875–1953) iz Bijelog Polja v Sandžaku, po obsegu presega *Inferno* za skoraj šestkrat. Resnici na ljubo je Međedović, ki sta ga raziskovalca v objavljenem prevodu (Oxford University Press, 1973) imenovala »drugi Homer«, imel v guslah še nekaj podobno dolgih epov, vseeno pa je treba pripomniti, da gre pri teh pesnitvah za deloma kreativno, povečini pa vendarle reproduktivno

plemenitenje bogatega ljudskega izročila (v prastarem nerimanem junaškem desetercu), ne pa za pesnitev, nastalo kot izraz osebne umetniške nuje in ustvarjalne sile, kakršen je *Srebreniški inferno*, ki v jambsem enajstercu in (redko) desetercu umetelno plete svoje trojne rime.

Kakorkoli, pesnitev sem, čeprav je nisem zmogel prebrati do konca, prenašal s sabo kot koklja piščeta (v Zagreb, v Ljubljano, v Lizbono pa spet nazaj v Ljubljano). Knjiga je bila ena redkih, ki me je vseskozi spremljala, ena redkih, ki sem jo imel, kamorkoli sem šel, na delovni polici pred sabo, kjer stojijo sicer samo slovarji, priročniki, besednjaki.

Poezije predtem skoraj nisem prevajal, sicer pa mi je niti mar ni bilo v mlajših letih. Šele dokaj pozno, po 45. letu, sem začel brati in spoštovati, recimo, Prešerna, Kocbeka, od tujih Frosta, Jandla, Puškina, Browninga, nasploh pesnike Jezerskega (Lake Dictricta) ... Nekaj izkušenj v rimaštvu sem si nabral šele med prevajanjem *Gospodarja Prstanov* – to je bilo menda leta 2002.

A leta 2005 sem začutil, ne da bi vedel zakaj, željo, da bi se poskusil še v tej »disciplini« prevajanja. Najprej je prišlo na vrsto *Zalezovanje Žnrka*, komična pesnitev Lewisa Carrolla. Rime, verzi, notri je menda skrita šifra, tako da prepesnjenje ne pride v poštev, treba je ohraniti vse semantične elemente. In videl sem, da ni tako hudo. Knjiga je izšla leta 2007 pri založbi UMco.

Nekaj zatem sem se lotil vse ljubšega Roberta Frosta, ki je priznано težak, sploh po tem, da v pesniški ritem lovi glasovnega (govornega). In tudi to mi je šlo kar gladko od rok. Knjiga bo izšla pri UMcu, ko bo čas zrel.

Takrat sem se menda že zavedel, da imam to početje posebej rad. Da me zabava. Sam sem se še kdaj hudoval nad nedoletnim sinom, češ zakaj toliko presedi za računalnikom ob igrinah, potem pa se mi je le posvetilo, da sam ne počnem drugega – on je sestavljal morda like in iskal ključke do raznih »levelov«, jaz sem sestavljal in zlagal besede in rime in iskal ključke pomenov in podpomenov.

Leta 2009 sem se lotil Nabokova, *Bledi ogenj*, ki sem ga v mladih letih, ko so mi ga ponudili

v prevajanje, zavrnil, ker je bil tako brezupno težek. To je bil zame silen vzpon, a tudi med njim mi ni zmanjkalo kisika, kot sem se bal pred naskokom. Knjiga je izšla leta 2011 pri Mladinski knjigi.

Potem sem prevajal Elizabeth Barret Browningovo, do katere sem prišel prek Roberta Browninga, njenega snubca in pozneje moža. Kdo ne bi vedel za njuno romanco in *elopement*, »beg v zakonsko zvezo«? Bilo je srečno naključje, da sem med branjem Browninga naletel na njene *Portugalkine sonete*. Vedel sem zanje sicer še iz otroštva, ker jih je rada prebirala moja mati, v preproznjenju Alojza Gradnika. Ta je objavil nepesniški, smiselni prevod, potem ko se je odločil, da so njeni petrarkovski soneti dejansko neprevedljivi. No, meni je bila njena ljubezenska poezija samo v veselje in užitek. Izšla bo letos, če ne drugo leto, pač ko bo čas zanjo.

Leta 2010 smo šli na počitnice v Egipt, malo sem se predtem učil arabsko, a brez misli na Latića. Tam sem se med ogledom piramid zblížal z našim vodičem. Povedal sem mu med drugim, da sem prevajalec, spraševal me je prejšnji dan,

ali imamo v naši deželi prevod Korana. Povedal sem mu takrat, da si zelo želim prevesti *The Message of the Qur'an* Muhammada Asada, ki mi je skladno s prevajalsko deontologijo dostopen, saj je izvirnik (tolmačenje z opombami) pisan v angleščini, poleg pa je zgolj primerjalni faksimile arabskega originala Korana. A razmere niso ugodne, treba bi bilo pridobiti sponzorja, knjiga je zelo obsežna, moje umske moči in zmožnosti polagoma pojemajo ... Na lepem se je, medtem ko sem se takole pritoževal, sklonil k meni in mi rekel: »Ne skrbite, Bog se bo sam sklonil k vam.«

Ni bila strela z jasnega, a me je vendar zadelo.

V Lizboni sem za božič 2011 spet po dolgem času odprl *Srebreniški inferno*, malo bral, videl, da veliko bolje razumem, kaj se dogaja, da tudi v glavi vidim nekatere rime že kar osvetljene (seveda v slovenščini), in usedel sem se in v nekaj urah prevedel Prvi spev. Poslal sem ga Džemalu v oceno in prejel nazaj pohvalo. Ni mi zameril niti tega, da manj arhaiziram (kajti v slovenščini nimamo arhaičnega narečja, ki bi še živelo tako, kot živi ponekod v Bosni na podeželju ikavica), niti tega, da se pri rimanju

manj zatekam k asoniranju (kajti bralcu prevoda se asoniranje vedno zdi izhod v sili in potem krivi prevajalca, češ da je šlampast). A če je pri meni morda več bogatih (v tehničnem smislu besede) rim, po drugi strani malce pešam pri ritmu, saj iz enajsterca večkrat uidem v deseterec (nekako čuteč, da je nepoudarjenemu enajstemu zlogu, ki rabi za razne ženske rime, enakovredno možato zajemanje sape pred naslednjim verzom).

Takrat sem se sam pri sebi zaobljubil, da se lotim celote, ko bom imel več časa.

Kmalu po vrnitvi v domovino, bilo je 4. oktobra 2012, na rojstni dan mojih dvojčkov, sem se potem res usedel in se resno lotil dela.

Za veliko težavo pri prevajanju se je kmalu izkazalo že samo umevanje bošnjaškega besedišča in rabe. Džemal je pesnitev zapisal v starodavni ikavici, katere redke poznavalec je, in jo prepredel ne le z njej lastnimi turcizmi, marveč z mnogimi arabskimi besedami, povezanimi z islamskim strokovnim izrazjem. Kakor je to čudno, v BiH še vedno ne premorejo bošnjaškega besednjaka, vsaj ne takega, ki bi lahko stregel tako zahtevnim ciljem.

Na srečo je že sredi leta 2011 – a brez moje vednosti in menda tudi brez vednosti ljudi v Bosni – izšel v ZDA veliki bošnjaško-angleški slovar (*Bosnian-English Dictionary /of/ Turcisms, Colloquialisms, Islamic Words and Exspressions*) Nusreta Mulasmajica (AuthorHouse™, Bloomington, Indiana, 2011). Po naključju sem naletel nanj med internetnim brskanjem po večidel ljubiteljsko zbranih regionalnih slovarčkih. Naročil sem ga in konec leta je pripotoval. Takoj sem videl, da lahko z njim potarem tudi večino najtrših orehov. Glede še trših pa bo treba za tolmačenje vprašati avtorja samega.

Delal sem zdržema skoraj dva meseca in se med tem delom polagoma vse bolj zavedal, sicer vseskozi kot ateist, a vendar ateist, ki se zaveda protislovnosti sveta, da se v tem mojem trudu, ki je obenem igra, izraža natanko tisto sovpadanje med zunanjimi okoliščinami in človekovo notranjo voljnostjo, da jih sprejme, ki se mi zdi znamenje duševnega zdravja. Sam resda nisem nikoli operiral z izrazi, kakršen je (meni iz AA dobro znana) »Sila, ki nas presega«, zato pa

sem se kdaj pa kdaj vprašal, ali ni »koncept« te Sile, ki nas presega, prav v tem, da se o njej ne sprašujemo, marveč se ji prepustimo. Ampak ali se lahko človek notranje prepusti čemu, kar mu je povsem tuje? Ali ni tako, da lahko sprejme samo tisto, kar je voljan sprejeti, voljan pa je sprejeti samo, na kar se je čustveno, miselno in duhovno, pa čeprav nevede, pripravljaj s svojim poprejšnjim življenjem? Tu sem bil seveda pri nauku dobrega starega Aristotela, da gre v življenjski drami za sovplivanje značaja in dogodka: dogodek vpliva na značaj, ga kali kot žebelj, značaj pa vpliva na dogodek, ga zakuje s tem žebljem.

Skratka, vse bolj se mi je zdelo, da moje prevajanje Latičeve umetnine ni posledica osebne muhavosti ali naključja, ampak zlitje obojega – da sem se, nevede, nehote, nezavedno, po neopaženi izbiri, hočeš nočeš že skoraj osem let, kaj osem, štirideset let, pripravljaj, šolaj, za to delo.

Tudi Nabokov, ki sem ga sicer štel za svoj prevajalski Mont Everest, je bil menda zgolj priprava nanjo.

Tu moram najbrž še nekaj pojasniti. Poklic naj bi bil opravljanje dela, za katero je človek »poklican«. Kot ljubiteljski svetovalec vodič ljudem v stiski sem se zadnja leta še prevečkrat prepričal, kako redko se zgodi, da človek dejansko uresniči svoj potencial, svoje, če hočete, otroške sanje, in se, seveda ne le poklicno, razvije v prav tisto osebnost, ki mu je »pisana« (v gene, v predispozicije, v talente), če so seveda okoliščine naklonjene in če sam ne spregleda življenjskih kažipotov. Sam sem začel prevajati leta 1973, nekaj mesecev pred rojstvom prve hčere Ivane, ampak – sem se spraševal takrat in še kdaj pozneje – ali ni bilo to zgolj po nareku nuje, ker sem pač na ta način, sam še študent, na najlažji način postal »kruhoborec«? Izbira je bila samoumevna, ker sem imel po očetu »prevajalski pedigre«, laže sem torej prišel do prevodov in s tem do zaslužka, pa tudi v očetu sem imel potem še vrsto let učitelja in lektorja – ampak ali je bila avtentična? Ali je izvirala iz srca mojega bitja? Iz bitja mojega srca? Ali pa bi moral tu refrazirati slavno Frostovo –

*In to bo, z vzdihom, moj izkaz,
ko kdove kje in kdaj povem:
dve potki sta bili in jaz
sem šel, kjer je **bolj** shojen gaz,
in vsa razlika je v tem – ... ?*

A glej, vsa ta vprašanja so sama od sebe poniknila med prevajanjem *Srebreniškega inferna*. Ko sem prišel do konca, sem se zavedel, da si končno upam reči, da je bila moja izbira pravilna: da počnem, kar ne le da me veseli, ampak za kar sem rojen. Da si drznem to zatrditi s prepričanjem, ki mi je bilo vse doslej neznanu kjerkoli razen v ljubezni do ljube žene Bernarde, s prepričanjem torej, ki meji na vero. Češ, tu je nekakšno križišče, kjer smo se srečali neznanu Bošnjakinja, Džemal in jaz, da ne omenjam Samota (Ruglja, založnika), in da smo se srečali, smo morali vsak na svojo pot že davno prej.

Kot že rečeno, sem ateist, a kot je govoril moj oče, mir njegovi duši, da vernik ni zaresen

vernik, ampak samo pobožnjak, če ne premore kakega ščepca dvoma, zdaj sam na vse to pravim, da ateist, če ne premore ščepca vere, ni pravi ateist, ampak samo brezvernjak.

V pesnitvi je neka dvojnost, ki me je sprva motila in pozneje, ko sem se je privadil, begala: kako je mogoče, sem se spraševal, da iz ust neznane Bošnjakinje prihajajo hkrati preproste prispodobe iz narave, iz kmečkega okolja, z livad in gozdov, kakršne gre samoumevno pričakovati, potem pa nepričakovano spregovori v povsem drugačni dikciji, polni verskih in zgodovinskih učenosti? Odkod tej neuki osebi znanje korana na izust, pa biblijsko pismouštvo? To se mi je zdela sprva šibkost, psihološka neprepričljivost znotraj sicer do neznosnosti prepričljive realnosti bosenske vojne. Šele med redigiranjem sem se dejansko zavedel pomena nekaterih izjav – zapisal jih bom tu v polkrepki pisavi – v verzih 70–80 Devetega speva:

*»Da bi ti Bog,« mi sàmo šine v glavo,
»zavezal jezik, ki iftiro izreka!«
in ena dve tri sem ga prenikavo,*

*kot da bi se bila od pamtiveka
učila ilum, ki je jázije krona,
poučila o Oznanilu za človeka,*

*kot svoje čase Musa faraona,
ki je segal nad Boga, pa mu je v glavo
mušica zlezla in ga zvrгла s trona.*

*»Bog je za vsakogar, ne le za Slavo
in srbski narod,« mu z navdihom pravim.*

Seveda, to je to – tu, in tudi še ponekod pozneje, še sploh v sklepnem spevu – govori iz nje božja beseda – beseda Boga, ki je za vsakogar, ne zgolj za verne.

Pred kratkim mi je prijateljica Milena, ki jo včasih mrcvarim, da prebira različico za različico kake pesmi, omenila, kako se ji je pesnitev izmikala, upirala, tako da jo je odlagala in branje prelagala, saj je *Inferno* težak tako po strašni vsebini kot po zahtevni strukturi in miselni globini – vse dokler ni v njej uzrla molitve. To

jo je razprlo, razgrnilo prednjo in na dušek jo je prebrala od začetka do konca.

Tedaj se je tudi meni do kraja posvetilo, da gre za srečanje molitve, ejubske (jobovske) molitve z božjo besedo, za vitje (v kitice) tistega, kar ima ugibati Človek, s tistim, kar ima morda razkriti Bog. Še enkrat sem šel skozi – tokrat kot bralec, ne kot redaktor – in videl, da je vse jasno kot beli dan.

Na misel mi prihaja nazadnje tista zgodba Franeta Milčinskega »Ako Bog da«, objavljena kot ena od *Dvanajstih kratkočasnih*. V njej opisuje nekega bosanskega kmeta, resda z nebošnjaškim imenom Pero, ki da se je branil uporabljati poštapalico »ako Bog da«, češ da gre pri njej za izraz prazne vere. Žena ga je svarila, pa ni nič zaleglo. Nekoč se Pero odpravi v mlin, a ga na poti zajamejo vojaki. Hoteli so vedeti, kje se gre čez goro, in ko so videli, da pozna pot, so ga vzeli s sabo, da jim jo je kazal. Vrnil se je šele tretjo noč. Ko je potrčalo, je žena, ki je medtem pač že obupala, da ga bo še kdaj videla, vprašala, kdo trka.

»Jaz sem, Mara, ako Bog da!«

Vse skupaj se sliši kot kak Coelho ali, boljše, kak čudežen spreplet naključja/namena iz *Tisoč in ene noči*, od koder si ta newageovski in modni avtor rad izposoja. Le da je snov, ki je pred mano, veliko strašnejša, toliko strašnejša, da mi je v zvezi z njo nerodno omenjati celo Milčinskega.

Ampak vsaka reč je za kaj dobra, pa bo tudi ta primerjava morala biti.

V sredo dne 28. novembra 2012 sem končal grobi prevod pesnitve z opombami in v dneh, ki so sledili, zapisal še to besedo, da bo v knjigi objavljena skupaj z vsem drugim, kar ima biti objavljeno, ako Bog da.

Prevajalec

SREBRENIŠKI INFERNO

O OPOMBAH

Te so stavljene vštric z besedilom, na katero se nanašajo. Velikanska večina je avtorjevih. Nekatere takšne manjkajo, ker se nanašajo na kako besedo, ki je v prevodu ni. Nekaj jih je diskretno dodanih, ker slovenskemu bralstvu nekatere splošne bošnjaške besede, ki jih avtor ne pojasnjuje, morda ne bi bile umljive. Nekatere se nanašajo na slovenščino in se že iz tega vidi, da so prevajalčeve. Glede na vse povedano se prevajalcu ni zdelo potrebno, da bi svoje opombe posebej označeval. Kjer je prostorska stiska onemogočala, da bi bile opombe stavljene vsaka vštric s svojo zadevno vrstico, so ločene z dvojno // črto.

NEZNANI SESTRİ BOŠNJAKINJI

*Ti, ki te nisem mogel rešiti,
prisluhni mi!
(...)*

*(...) Glej strto mesto,
veter zasipava tvoj grob s krici galebov,
medtem ko se menim s tabo.*

*Kaj je poezija, če ne rešuje
narodov in ljudi?
Soudeležba v uradnih lažeh
(...)*

Czesław Miłosz, »Pristop« – Odrešenje)

NEZNANOJ SESTRİ BOŠNJANKI

*Ti koga nisam mogao da spasim,
Saslušaj me!
(...)*

*(...) Evo slomljenoga grada,
A vjetar kricima galebova zasipa tvoj grob
Dok razgovaram s tobom.*

*Šta je poezija koja ne spašava
Narode i ljude?
Učesništvo u zvaničnim lažima
(...)*

(Czesław Miłosz, "Pristup" – Spasenje)

O, da bi mi Stvaritelj dal zavetje! – gre za parafrazo stalnega islamskega rekla.

Iblis: zapeljivec; prvi in najbolj znani šejtan, vrag, narejen iz ognja; koranski lik, ki kljubuje Bogu (v npr. II, 34 in drugje)

PRVI SPEV

*Ki glede na to, da je v njem beseda o
svetu satanskih in demonskih kali,
kliče k Stvaritelju, iščoč zavetje
pred satanom in demonom.*

O, da bi mi Stvaritelj dal zavetje
pred svetom, ki vam ga bom osvetlila:
ta svet je vražja kal, demónsko cvetje,

in ni je duše, da bi je ne morila
podoba Iblisa, ko s kremplji šine
kot blisk, ki ga zadega strele sila

in trešči v dušni mir, drameč zverine,
da glavo vzdignejo z gojišča zla,
čeravno jih opevajo tercine!

PRVO PJEVANJE

*Traženje utočišta kod Stvoritelja od džina i
šejtana kako bi nas spasio od njihova utjecaja s
obzirom da je u ovom spjevu riječ o svijetu
njihovih pobuda.*

Kod Stvoritelja utočište tražim
od onog svijeta o kom mi je zborit,
jer pun je džinskih i pobuda vraž'jih,

i nema duše da je neće smorit 4
miso da kandže iblisovske sijevnu,
ko požar kad se u bijesu razgori,

pred njom, mirnom, u goropadu gnjevnu 7
kad izviju se sa bunjišta zala
pa makar i u maštovidu pjevnu!

Srečnežev, ker niste deležni njenega ali podobnega trpljenja.

Življenje, ki sem ga nekoč imela,
mi je sen, toneč v brezno pradavnine,
pa saj – sem ga sploh kdaj zares živila?

Morda sem ukleta in me demon rine,
da z usti, ki so spenjena, blebečem
na kaki strehi, gnana od mesečine,

in mi iz glave kot ob čem mržečem
gre skoz kosti, da strese ves skelét,
srh vídenja, ki je tako boleče!

Na vseh verigah mojih živih let
vise ti hipi – kot ukleti spak
iz pravljice, ki je grizel vrv ujet,

a se je le še bolj zapletal: tak
je ta spomin, ki jaz, uboga duša,
ga v grozi pomnim – zdaj pa naj ga vsak

vas srečnežev iz mojih ust poslušal!

Život koji sam dotad uživala 10
sad mi se kao san pradavni čini ...
Il možda nikad nisam ga imala?

Il sam vilena pa me gone džini 13
te buncam s pjenom okolo ustiju?
Hodim po krovu i po mjesečini

i sva se stresam, srsi svih kostiju 16
povrve s glave niz ruke do peta
ti trenuci kad pred oči izbiju!

I samo oni od ovoga svijeta 19
o verigama vise mog života,
i poput bića iz priče prokleta

što konop grizuč njime se obmota 22
i u tom trudu prolaze mu dani,
tako se u svijest vraća ta grozota

o kojoj, sretni, pričati vam kanim! 25